

Nr 171.

Av herr **Molin** i Dombäcksmark, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning i fråga om förekomsten och olägenheterna av till vissa avsöndrade lägenheter hörande rättigheter att å stamhemmanets mark avverka skog m. m.

En källa till ständiga strider och slitningar emellan hemmansägareklassen i gemen och den klass, som besitter avsöndringar, äro de så kallade skogsrättigheterna, som ju även från forstlig och nationalekonomisk synpunkt stå under all kritik. Huru dessa skogsrättigheter uppkommit genom statens rent av oförlåtliga sätt att behandla jordfördelningsproblemet här i landet kan ses i belysning av motiveringen till min med fleres motion rörande avgäld från avsöndrade lägenheter. Hemmansägarna se med ovilja dessa rättigheter och avsöndringsägarna söka att, så långt möjligt är, utnyttja dem. Hatet och bitterheten gör sitt till att förvärra det onda. Fall hava sålunda inträffat, att hemmansägare kalhuggit sina skogsmarker, på det att avsöndringsinnehavaren ej skall kunna uttaga sina rättigheter. I sådant avseende står avsöndringsägaren alldeles rättslös, ty han äger ej såsom innehavare av servitutet påkalla och erhålla avverkningsförbud. Fall hava åter inträffat, att avsöndringsinnehavare med stöd av sina skogsrättigheter hanterat skogen på ett minst sagt hänsynslöst sätt. Mellan dessa ytterligheter finnas givetvis många gränsfall, beroende på huru kontrakten om rättigheterna formulerats. I de fall, avsöndringsinnehavaren äger rätt att taga skogsfång »enligt anvisning», innebär rättigheten på sätt och vis en garanti emot, att hemmansägaren kan kalhugga sin skog, men om skogsmarken är vid och stor eller ligger långsträckt, kan, såsom också ofta inträffat, hemmansägaren »anvisa» avsöndringsägaren att taga sitt skogsfång

miltals från gården med följd, att det för avsöndringsägaren blir dyrare att *hämta* sitt skogsfång enligt kontraktet än att helt enkelt *köpa* sina skogsförnödenheter i närheten av gården. Den praktiserade metoden är för avsöndringsägaren lika litet tillfredsställande som metoden att kalhugga skogen för att därigenom hindra honom att uttaga rättigheterna. Det torde också kunna nämnas, hurusom hemmansägare i de fall avsöndringsägaren har rätt att av hemmanets skog taga »vindfällen och torr skog samt lövskog» tagit sig före att själv tillvarata all sådan skog för att hindra avsöndringsägaren att tillgodogjuta sina rättigheter. Den förfördelade står i varje fall alldeles rättslös. Flera sätt kunna tänkas att råda bot mot det onda. Ett sätt vore, att lagstiftningen grepe in och tillförsäkrade skogsrättigheternas innehavare möjligheten att utan intrång av hemmansägaren, vare sig genom kalhuggning och skövling för egen del eller genom »anvisningar», som nedsätta och borttaga värdet av rättigheterna, behålla sina rättigheter. Ett annat sätt vore att giva skogsrättigheternas innehavare egna skogsskiften. Det förra sättet torde stöta på ganska stora svårigheter, då förhållandena inom vårt vidsträckta land äro så olika i olika landsdelar och då det svårligen skulle låta sig göra att tillskapa en för bägge parterna rättvis och fullt tillfredsställande lag tillika i skogsvårdens intresse. Det senare sättet — att giva skogsrättigheternas innehavare egna skogsskiften — vore säkerligen mera effektivt och ägnat att ej allenast skipa full rättvisa emellan parterna utan även skydda skogen. Men även mot detta senare sätt att ordna frågan kunna åtskilliga invändningar göras. Först och främst att den lantmåteriförrättning, som för ändamålet tarvas, ställer sig avskräckande dyrbar, vidare att lantmätnarna såsom ej utbildade forstmän sakna kompetens att rättvist och sakkunnigt bedöma, huru skogsrättigheter skola utbytas mot egna skogsskiften, och slutligen att skogsrättigheternas innehavare, sedan hemmansägaren kalhuggit skogsmarken eller för egen del tillgodogjort sig allt virke, varav den förre skulle fylla sitt behov, ingalunda kan vara betjänt av att såsom utbyte mot rättigheterna taga en liten areal kalmark, lika litet som hemmansägaren — så vida i sådant fall den å marken växande skogen uteslutande skall vara måttstock vid särskiljandet — kan anses böra lämna så gott som hela sin skogsmark till motparten. Beträffande då först frågan om de dyrbara lantmåteriförrättningarna, synes mig, som vore det rättvist, att staten helt och hållet eller åtminstone med $\frac{3}{4}$ bidrage till kostnaderna.

Staten skulle härvidlag endast fullgöra en moralisk skyldighet, då staten själv ytterst bär ansvaret för att ett så synnerligen dåligt avbalanserat system som avsöndringsförfarandet fått vinna insteg och sanktion i lagstiftningen. Vidkommande åter lantmätarnas inkompetens vid ifrågavarande förrättningar torde den saken kunna avhjälpas med, att såväl den teoretiska som praktiska skogsvårdssakkunnetheten inom orten finge behövtligt inflytande vid förrättningarna. Vad slutligen beträffar svårigheten att rättvist fördela kalmark mellan hemmansägaren och avsöndringsägaren lär det dock ej stå utom möjligheternas gräns att reglera förhållandet.

Det föreslagna sättet skulle givetvis ej innebära någon rubbning i bestående så kallad betesrätt, som för avsöndringsägare i allmänhet är av vital betydelse och ej kan bli föremål för någon som helst inskränkning, där den nu förefinnes.

På grund av det anförda yrkas,

att andra kammaren måtte för sin del besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täckes verkställa utredning om förekomsten och olägenheterna av så kallade skogsrättigheter (servitut) samt om de åtgärder, som böra vidtagas i syfte att på ett med rationell skogsvård förenligt sätt bereda skogsrättigheternas innehavare större trygghet än vad nu är fallet, ävensom att resultatet av denna utredning bringas till riksdagens kännedom.

Stockholm den 5 juni 1914.

Emil Molin, Dombäcksmark.

I motionens syfte instämmer:

Eric Engström.
